

(תרצ"ט) מפי רבי מנדלי מפביאניץ, אחיו של האדמו"ר הזקן מגור, שאמר כהאי לישנא: בכל דור מצוי צדיק אחד שמתאמץ להחיש את ביאת המשיח ומרעיש עולמות, אז מגלים לו מן השמים שאי אפשר שיבוא משיח לפני שיהיו חבלי־משיח, והוא מסכים וניאות גם לזאת, אך כשחבלי משיח גוברים וצרות ישראל מגדישים סאת היסורים נכמרים רחמי הצדיק שלבו אינו עומד בפני הצרות והוא מוותר על רצונו להחיש את הקץ בכל מחיר. ברם, אחי האדמו"ר הוא סבלן גדול מאד — הפטיר רבי מנדלי („דגלנו“, ניסן תשכ"ב).

מאידך, ראוי להוסיף כאן את הסיפור המובא בספר „רבי אלימלך מליזנסק (לנדוי), שביקר הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל את האדמו"ר רבי אהרן מבלז זצ"ל, כשהגיע לארץ־ישראל מגיא ההריגה, ובשוחחם על ההשמדה הביע הגרא"ז את דעתו שהם הם חבלי משיח, ונענה הרבי מבלז לאמור: כבר ביטל הרבי ר' אלימלך את חבלי משיח (כמקובל בפי חסידים) ואין זאת אלא גזירה מיוחדת מן השמים!

גם מדברי רבינו החזו"איש זצ"ל אין אנו טועמים טעם חטא. הנה העיד גיסו הרב שמואל גריינימן זצ"ל בהספד שנשא בשיבת פוניבז' למחרת יום ההלויה: פעם אמר לי החזו"איש כי מן השמים העלימו ממנו את האסון העומד לרדת על יהדות אירופה, כדי שלא יבטל את רוע הגזירה (ע"פ „דגלנו“, מרחשון תשי"ד). המלים הללו עולות הרבה מאד על כל כוחות בינתנו, אבל פוק חזי מאן גברא רבה קמסהיד עליה. אין כאן טעם חטא, אין כאן האשמה ואין כאן הנמקה: למה באתנו כל זאת. הוא שולל בכל עוז קביעת תענית לדורות אחר תורבן יהדות אירופה (אגרות ח"א צ"ז). אך אינו דן על המאורע, כי אם על חומר הסטיה בעצם ההצעה „להרהר כזאת לקבוע דברים לדורות“.

וגם ההערה הבאה מפי רבינו החזו"א אינה חוקרת: למה? אמר רבינו זצוק"ל, כי יגיעת התורה של רבי ברוך דוב לייבוויץ ורבי שמעון שקאפ (וכמדומה למעיד שליט"א גם) של ר' חיים עוזר זצוק"ל, עצרה בעד היטלר לחדור לאותן ערים. ואחד התלמידים של ר' ברוך דוב, שלמד באותם הימים תורה מפיו, מוסר, שאמנם הגרמנים נכנסו לעיר, אך לא עשו כלום, ויצאו שוב כעבור ימים אחדים. הדברים לא נאמרו לנמק את אשר נעשה, אלא להפליג בשבחה של יגיעת התורה. ומי יתן ונזכה לאותה מדה!